

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้แบบ ๔ MAT
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

ชุดที่ ๑

ชนิดและหน้าที่ของคำ

คำนาม

คำสรรพนาม

คำกริยา

คำวิเศษณ์

คำบุพบท

คำสันธาน

คำอุทาน

นางสาวกาญจนา มีเลมอ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนบ้านระเริง

อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๓

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ๔ MAT

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
ชุดที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ๔ MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค มีส่วนประกอบ ดังนี้

๑. คู่มือครู ประกอบด้วย

๑.๑ คำชี้แจงสำหรับครู

๑.๒ บทบาทครู

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

๒. คู่มือนักเรียน ประกอบด้วย

๒.๑ บทบาทนักเรียน

๒.๒ เนื้อหาที่จะเรียน

๓. สื่อการเรียนและอุปกรณ์การเรียน ประกอบด้วย

๓.๑ แบบทดสอบก่อนเรียน

๓.๒ บัตรคำชี้แจง

๓.๓ บัตรเนื้อหา

๓.๔ บัตรกิจกรรม

๓.๕ บัตรเฉลยกิจกรรม

๓.๖ แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจงสำหรับครู

ศึกษาขั้นตอนในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ๔ MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค และปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด

๑. ครูนำเข้าสู่บทเรียนและชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียน
๒. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม จำนวน ๖ กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน
๓. ครูอธิบายวิธีการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ๔ MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
๔. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียน
๕. ครูให้ออกาสนักเรียนที่ไม่เข้าใจได้ซักถามเกี่ยวกับวิธีการเรียน ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือบทบาทของนักเรียนเอง ตลอดจนข้อข้องใจอื่น ๆ
๖. ก่อนเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุด ต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๗. เมื่อนักเรียนเข้านั่งประจำกลุ่มของตนเองแล้ว ตัวแทนกลุ่มจะรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มละ ๑ ชุด
๘. ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในเวลาที่กำหนดให้ อย่างเคร่งครัด
๙. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้เวลาไม่เกิน ๑๐ นาที
๑๐. ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ที่ระบุไว้ ครูควรให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาใหม่อีกครั้ง แล้วทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บทบาทครู

สิ่งที่ครูควรปฏิบัติก่อน หลัง และขณะที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

๑. ศึกษาวิธีใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดการเรียนรู้แบบ ๔ MAT
๒. ค้นคว้า และอ่านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม
๓. เตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ สื่อการสอนต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ไม่ได้จัดไว้ในชุดกิจกรรมให้พร้อมก่อนที่จะใช้
๔. การจัดห้องเรียนควรแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม จำนวน ๖ กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน จัดวางสื่อการสอนตามแผนผังการจัดชั้นเรียน (อาจเปลี่ยนแปลงได้)
๕. ครูตรวจสอบสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เรียบร้อย ก่อนและหลังการใช้ทุกครั้ง
๖. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนทุกครั้ง
๗. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม กลุ่มละ ๑ คน และเลขานุการกลุ่มกลุ่มละ ๑ คน
๘. ขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลอย่างใกล้ชิด ถ้าเกิดปัญหาในการเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือทันที รวมทั้งอธิบายข้อสงสัยในการเรียนเป็นรายบุคคลด้วย
๙. ขณะนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูไม่ควรพูดเสียงดัง หากมีอะไรจะพูด ต้องพูดเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ต้องไม่รบกวนการปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มอื่น ยกเว้นกรณีที่นักเรียนมีข้อสงสัย
๑๐. ให้นักเรียนทุกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อสรุปบทเรียนร่วมกัน
๑๑. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ๑๐ ข้อ ทุกครั้งเมื่อเสร็จจากการปฏิบัติชุดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนผังการจัดชั้นเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

Teacher

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

๑. แบบทดสอบก่อนเรียน	จำนวน	๓๕	ชุด
๒. บัตรคำชี้แจง	จำนวน	๖	ชุด
๓. บัตรเนื้อหา	จำนวน	๓๕	ชุด
๔. บัตรกิจกรรม	จำนวน	๓๕	ชุด
๕. แบบทดสอบหลังเรียน	จำนวน	๓๕	ชุด
๖. เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	จำนวน	๖	ชุด
๗. บัตรเฉลยกิจกรรม	จำนวน	๖	ชุด
๘. เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	จำนวน	๖	ชุด
๙. กระดาษชาร์ท	จำนวน	๖	แผ่น
๑๐. กระดาษคำตอบ	จำนวน	๓๕	ชุด

บทบาทนักเรียน

ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของนักเรียน ดังนี้

๑. หัวหน้ากลุ่ม มีหน้าที่ ดังนี้

๑.๑ เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม โดยทำหน้าที่อ่านบัตรกิจกรรม เพื่อให้ทุกคนทำตามคำชี้แจงในการประกอบกิจกรรม ให้เป็นไปตามขั้นตอน

๑.๒ ควบคุมดูแลการทำงาน หรือการประกอบกิจกรรมภายในกลุ่ม ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่น

๑.๓ ตรวจสอบการจับเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยหลังเสร็จกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

๑.๔ เป็นผู้ติดต่อกับครูเมื่อมีปัญหาภายในกลุ่ม

๑.๕ เป็นผู้อ่านบัตรเฉลยแต่ละกิจกรรมให้เพื่อนฟังเพื่อตรวจคำตอบ

๒. เลขานุการกลุ่ม มีหน้าที่ดังนี้

๒.๑ เป็นผู้แจกบัตรกิจกรรมและรวบรวมส่งครูเมื่อสมาชิกทุกคนทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๓. สมาชิกกลุ่ม มีหน้าที่ ดังนี้

๓.๑ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและให้ทันตามกำหนดโดยไม่ชวนเพื่อนคุยหรือเล่น

๓.๒ ศึกษาบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม

๓.๓ ร่วมอภิปรายและสรุปผลจากการปฏิบัติกิจกรรม

๓.๔ ช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนต่าง ๆ ของกลุ่มตนเองใส่ซองให้เรียบร้อย นอกจากบัตรบันทึกกิจกรรมที่ต้องส่งให้ครูตรวจ ให้รวบรวมส่งครู

๑. ผลการเรียนรู้ประเมินจาก

๑.๑ ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน - แบบทดสอบหลังเรียน

๑.๒ ประเมินผลจากผลงานของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมจากบัตรกิจกรรม

๑.๓ สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

๑.๔ ประเมินผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

๒. นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินผล ร้อยละ ๘๐ สามารถเรียน
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ต่อไปได้ หากนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผล
ต้องเรียนซ่อมเสริม

นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้นักเรียนศึกษาตามจุดประสงค์ที่ไม่ผ่าน
แล้วทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยในการเรียนซ่อมเสริม
ให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

๑. ศึกษาเนื้อหาใหม่อีกครั้ง

๒. ใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน

๓. ครูอธิบายเพิ่มเติม

ทดสอบให้ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ ๘๐ นะครับ
จะได้ไม่ต้องเรียนซ่อมเสริม

แผนภูมิการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ๔ MAT

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ขั้นที่ ๑ ขั้นสร้างคุณค่าและประสบการณ์ของสิ่งที่เรียน

ขั้นที่ ๒ ขั้นวิเคราะห์ประสบการณ์

ขั้นที่ ๓ ขั้นปรับปรุงประสบการณ์ความคิดรวบยอด

ขั้นที่ ๔ ขั้นพัฒนาความคิดรวบยอด

ขั้นที่ ๕ ขั้นลงมือปฏิบัติกิจกรรมจากกรอบความคิดที่กำหนด

ขั้นที่ ๖ ขั้นสร้างชิ้นงานเพื่อสะท้อนความคิดเป็นของตนเอง

ขั้นที่ ๗ ขั้นวิเคราะห์และประยุกต์ใช้

ขั้นที่ ๘ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้กับผู้อื่น

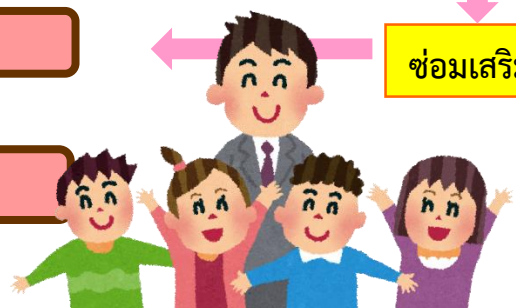
ผ่าน

จบ

ไม่ผ่าน

ซ่อมเสริม

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ๔ MAT

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ชุดที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำ

สาระสำคัญ

คำในภาษาไทยจำแนกได้เป็น ๗ ชนิด คือคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธาน และคำอุทาน การที่คำไทยคำเดียวมีหลายความหมาย และหลายหน้าที่ ทั้งการจัดลำดับคำในประโยค ถ้าเรียงผิดตำแหน่งจะทำให้หน้าที่ และความหมายผิดไป นักเรียนจึงต้องเรียนรู้ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยคเพื่อให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารเข้าใจได้ตรงกันและประสบความสำเร็จในการสื่อสาร

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนสามารถอธิบายชนิดและหน้าที่ของคำในประโยคได้
๒. นักเรียนสามารถบอกหน้าที่และความหมายของคำในประโยคได้อย่างถูกต้อง
๓. นักเรียนสามารถนำไปใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักชนิดและหน้าที่ของคำในภาษาไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ชุดที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำ

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที
๒. ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงในกระดาษคำตอบ

๑. ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด
 - ก. คำเกิดจากการนำเสียงพยัญชนะและเสียงสระมาประสมกัน
 - ข. คำที่ประสมแล้วมีความหมายเรียกว่า “พยางค์”
 - ค. คำหนึ่งคำมีพยางค์เดียวหรือมีหลายพยางค์และอาจไม่มีความหมายก็ได้
 - ง. กลุ่มคำเกิดจากการนำคำหลาย ๆ คำมาเรียงกัน แต่ยังมีความหมายไม่บริบูรณ์
๒. คำที่ช่วยขยายคำอื่นในประโยค เรียกว่า คำชนิดใด
 - ก. คำอุทาน
 - ข. คำกริยา
 - ค. คำวิเศษณ์
 - ง. คำสันธาน
๓. คำใดที่มีส่วนสำคัญในประโยคมากที่สุด
 - ก. คำนาม
 - ข. คำสรรพนาม
 - ค. คำกริยา
 - ง. คำสันธาน

๔. ข้อใด **ไม่ใช่** ชนิดของคำในภาษาไทย

- ก. อักษรนำ
- ข. คำนาม
- ค. คำสันธาน
- ง. คำอุทาน

๕. คำในภาษาไทยแบ่งออกเป็นกี่ชนิด

- ก. ๕ ชนิด
- ข. ๖ ชนิด
- ค. ๗ ชนิด
- ง. ๘ ชนิด

๖. ข้อใดคือความหมายของ “คำ”

- ก. คำ คือ คำที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
- ข. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมาย
- ค. คำ คือ คำที่พูดออกมาอาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้
- ง. คำ คือ คำที่มีความหมายในตัวและมีแค่พยางค์เดียว

๗. หากพิจารณาความหมายตามรูปคำสามารถแบ่งคำออกได้กี่ชนิด

- ก. ๓ ชนิด
- ข. ๔ ชนิด
- ค. ๕ ชนิด
- ง. ๖ ชนิด

๘. ข้อใด**ไม่ใช่**หลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทยโดยใช้แนวทางจากไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

- ก. ความหมายตามรูปคำ
- ข. ความหมายของคำ
- ค. หน้าที่ของคำ
- ง. ตำแหน่งของคำ

๙. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. หน้าที่ของคำในประโยค หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีต่อคำอื่น ๆ ในประโยค
- ข. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมายจะมีก็พยางค์ก็ได้
- ค. คำบุพบทจะต้องวางไว้หน้าคำนามหรือสรรพนาม
- ง. คำกริยาจะต้องมีกรรมมารองรับเสมอ

๑๐. หลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทยหากพิจารณาตามหน้าที่ของคำจะมีคำในภาษาไทยชนิดใดบ้าง ยกเว้นข้อใด

- ก. คำสรรพนาม
- ข. คำวิเศษณ์
- ค. คำกริยา
- ง. คำสันธาน

ทำแบบทดสอบก่อนเรียนไม่ได้
ไม่เป็นไรนะคะ ไปศึกษาเนื้อหา
จากบัตรเนื้อหาดีกว่านะคะ

บัตรคำชี้แจง

๑. เมื่อนักเรียนรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้จากครู แล้วดำเนินการเลือกหัวหน้ากลุ่ม และเลขานุการกลุ่ม นักเรียนที่เหลือเป็นสมาชิกกลุ่ม เมื่อได้หัวหน้ากลุ่มแล้วให้หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการกิจกรรมต่อ

๒. หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบสิ่งที่อยู่ในซองว่ามีครบถ้วนหรือไม่ โดยดูจากรายการหน้าชุดกิจกรรมการเรียนรู้แล้วอ่านหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มให้เพื่อนฟัง

หัวหน้ากลุ่ม

- * เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
- * ควบคุมดูแลการปฏิบัติกิจกรรมภายในกลุ่ม
- * ตรวจสอบการจับเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย
- * เป็นผู้ติดต่อประสานงานกับครูเมื่อมีปัญหา
- * อ่านบัตรเฉลยให้เพื่อนฟังเพื่อตรวจคำตอบ

เลขานุการกลุ่ม

- * เป็นผู้แจกบัตรกิจกรรมและรวบรวมส่งครู เมื่อสมาชิกทุกคนทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

สมาชิกกลุ่ม

- * ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและให้ทันตามกำหนดเวลา
- * ศึกษาบัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม
- * ร่วมอภิปรายและสรุปผลจากการปฏิบัติกิจกรรม
- * ช่วยเก็บวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนต่าง ๆ ใส่ซองให้เรียบร้อย

๓. เมื่อแต่ละกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมเรียบร้อยแล้วให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน

๔. เมื่อทำแบบทดสอบหลังเรียนเรียบร้อยแล้ว ให้สมาชิกทุกคนช่วยกันเก็บสื่อการสอนทุกอย่างใส่ซอง

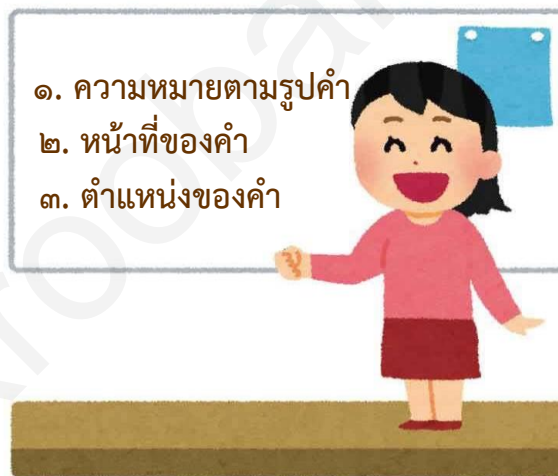
บัตรเนื้อหาที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่า คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมาย สามารถปรากฏได้โดยลำพังเพราะมีความหมายสมบูรณ์ภายในตัวและจะมีก็เพียงคำก็ได้ เนื่องจากมนุษย์สามารถสร้างคำได้นับไม่ถ้วน นักภาษาศาสตร์จึงได้คิดหาวิธีจำแนกคำในภาษาออกเป็นกลุ่ม ๆ หรือชนิด เพื่อให้สะดวกในการนำไปใช้ โดยพิจารณาจากความหมายของคำ หน้าที่ และตำแหน่งของคำ

พระยาอุปทิศศิลปสารได้สร้างหลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทย โดยใช้แนวทางจากไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

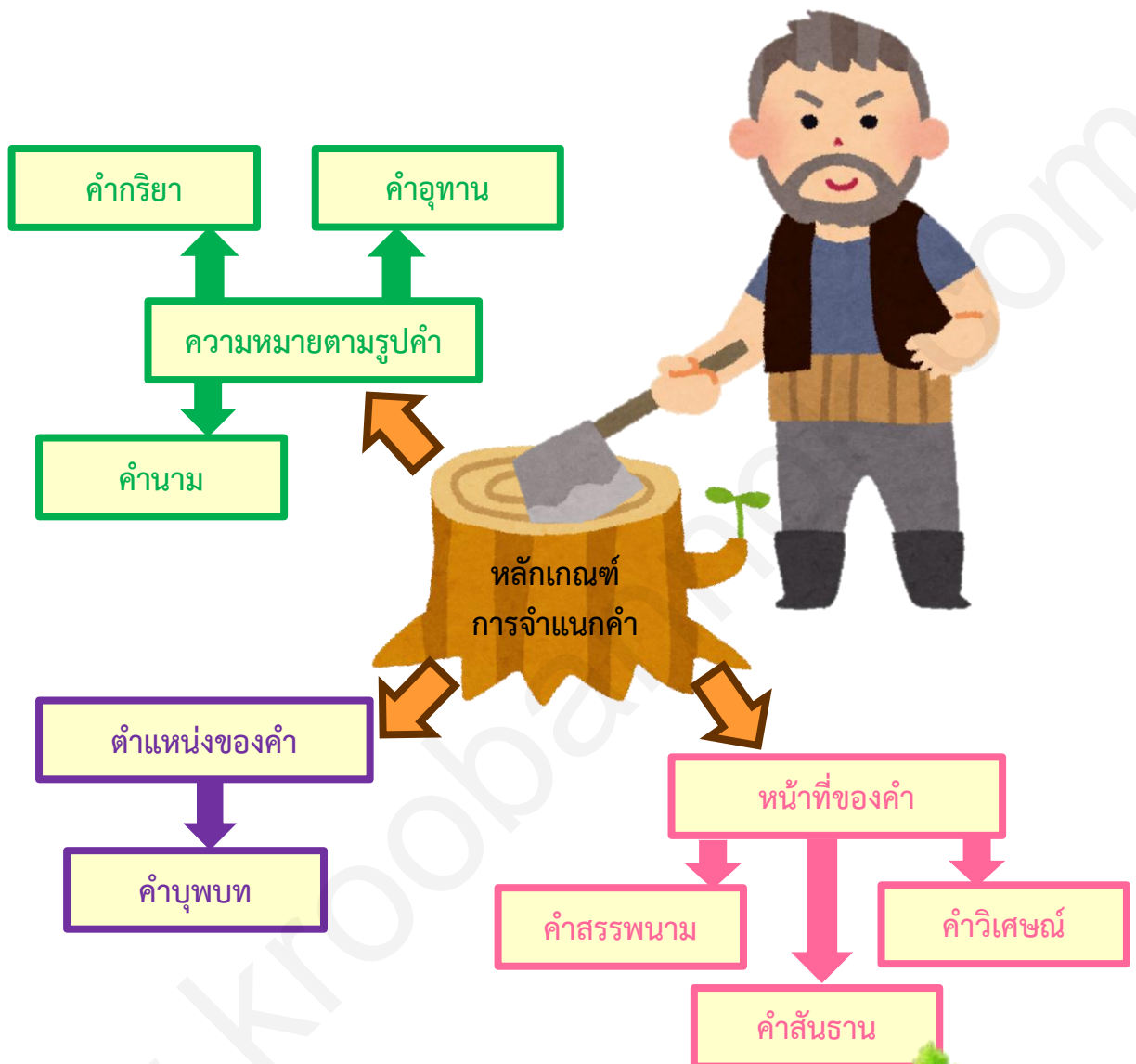
เมื่อพิจารณา **ความหมายตามรูปคำ** สามารถแบ่งคำออกเป็น ๓ ชนิด กล่าวคือ คำที่แสดงความหมายถึงบุคคล สัตว์ สิ่งของ เรียกว่า “คำนาม” คำที่มีความหมายแสดงอาการของนามหรือสรรพนาม เรียกว่า “คำกริยา” และคำที่มีความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้พูด เรียกว่า “คำอุทาน”

เมื่อพิจารณาจาก **หน้าที่ของคำ** สามารถแบ่งคำออกเป็น ๓ ชนิด กล่าวคือคำที่ใช้แทนบุคคล สัตว์ สิ่งของ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน เรียกว่า “คำสรรพนาม” คำที่ใช้ประกอบคำอื่นเพื่อขยายความ เรียกว่า “คำวิเศษณ์” และคำที่ใช้เชื่อมประโยคไว้ด้วยกัน เรียกว่า “คำสันธาน”

เมื่อพิจารณาจาก **ตำแหน่งของคำ** จะมีคำเพียงชนิดเดียว คือ “คำบุพบท” ซึ่งจะต้องวางไว้หน้าคำนามหรือคำสรรพนามเสมอ

หลักเกณฑ์การจำแนกคำออกเป็นชนิดต่าง ๆ ดังกล่าว สรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

จากแผนภาพดังกล่าว สามารถแบ่งคำในภาษาไทยออกเป็น ๗ ชนิด ดังต่อไปนี้

๑. คำนาม
๒. คำสรรพนาม
๓. คำกริยา
๔. คำวิเศษณ์
๕. คำสันธาน
๖. คำบุพบท
๗. คำอุทาน

เมื่อนำคำทั้ง ๗ ชนิดไปสร้างเป็นประโยค คำเหล่านี้จะมีหน้าที่ในประโยคแตกต่างกัน หน้าที่ของคำในประโยค หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีต่อคำอื่น ๆ ในประโยค กล่าวคือ ถ้าเป็นคำที่พูดหรือเขียนก่อนคำอื่นและสามารถแสดงอาการได้ คำนั้นก็จะมีหน้าที่เป็น “ประธาน” ของประโยคถ้าเป็นคำที่แสดงอาการของคำที่เป็นประธาน ก็แสดงคำนั้นมีหน้าที่เป็น “กริยา” ของประโยค และถ้าเป็นคำที่รับผลของคำกริยา คำนั้นก็จะมีหน้าที่เป็น “กรรม” นอกจากนี้ ถ้าเป็นคำที่ประกอบเข้ากับคำอื่น ๆ เพื่อขยายคำนั้นให้ชัดเจนขึ้น คำนั้นก็จะมีหน้าที่เป็น “ส่วนขยาย” ลักษณะการเรียงลำดับคำตามหน้าที่ในประโยคภาษาไทย มีดังต่อไปนี้

หน้าที่ของคำในประโยค					
ประธาน	ขยายประธาน	กริยา	กรรม	ขยายกรรม	ขยายกริยา

ข้อสังเกตประการหนึ่งที่ควรทราบ คือ หลังคำกริยานั้นไม่จำเป็นต้องมีกรรมเสมอไป เพราะในบางกรณีที่มีคำตามหลังคำกริยาบางคำ แต่ไม่ได้รับผลการกระทำจากกริยานั้น คำนั้นจะทำหน้าที่เป็น “ส่วนเติมเต็ม” ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

คุณพ่อของเขาเป็นครู

คำว่า “ครู” ในประโยคข้างต้น
ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค
เพราะไม่ได้รับผลการกระทำอย่าง
หนึ่งอย่างใดจากคำกริยา “เป็น”
ดังนั้น คำนี้จึงเป็น “ส่วนเติมเต็ม”
ของกริยา “เป็น”
ซึ่งต่างจากประโยค

คุณพ่อของเขาปลูกต้นชมพู

คำว่า “ต้นชมพู” ได้รับผลการกระทำจากคำกริยา
“ปลูก” (ต้นชมพูถูกปลูก) ดังนั้น คำว่า “ต้นชมพู”
จึงเป็นคำที่ทำหน้าที่กรรมในประโยค

นอกจากนี้ นักเรียนควรสังเกตไว้ด้วยว่า ส่วนที่ทำหน้าที่ขยายกริยาจะวางไว้ใน
ลำดับท้ายสุดของประโยคเสมอ ฝึกสังเกตและพิจารณาคำในประโยคที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
ว่าทำหน้าที่อย่างไรและสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ในประโยคอย่างไรด้วย จะทำให้มีทักษะใน
การวิเคราะห์โครงสร้างประโยค

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำคำต่อไปนี้เขียนลงในกรอบให้ถูกต้อง

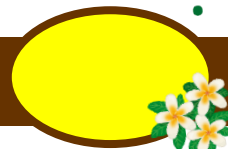
ใกล้	กับ	ว้าย	ทุ่งนา	โทรทัศน์	อู๋ตาย	บ้าง
เพราะว่า	แห่ง	มากมาย	หนังสือ	เนื่องจาก	หรือ	ข้าพเจ้า
ทำการบ้าน	เปรี้ยว	ต้นไม้	คุณพี่	กระผม	เตี้ย	บน
กล้วยแขก	เธอ	หัวเราะ	วิ่ง	ดิฉัน	แก่	เหม็น
นอนหลับ	เหลือเกิน	เพราะฉะนั้น		จับปลา	อย่างไรก็ตาม	
ด้วย	โทรศัพท์มือถือ		คุณพระช่วย	โอย	สนามหลวง	

คำนาม	
คำสรรพนาม	
คำกริยา	
คำวิเศษณ์	
คำสันธาน	
คำบุพบท	
คำอุทาน	

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

บัตรกิจกรรมที่ ๒

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

๑. คำในภาษาไทยแบ่งได้เป็นกี่ชนิด ได้แก่อะไรบ้าง

ตอบ

.....

.....

๒. คำนาม คืออะไร

ตอบ

๓. คำสรรพนาม คืออะไร

ตอบ

๔. คำกริยา คืออะไร

ตอบ

๕. คำวิเศษณ์ คืออะไร

ตอบ

๖. คำสันธาน คืออะไร

ตอบ

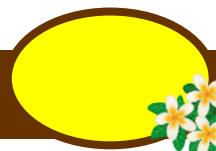
๗. คำบุพบท คืออะไร

ตอบ

๘. คำอุทาน คืออะไร

ตอบ

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

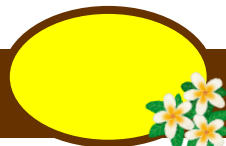
คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนแผนภาพหลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทย

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

คำชี้แจง

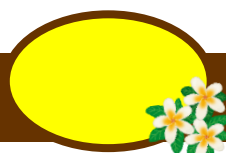

ให้นักเรียนยกตัวอย่างประโยคชนิดของคำในภาษาไทยทั้ง ๗ ชนิด
ชนิดละ ๓ ประโยค และขีดเส้นใต้คำที่ทำหน้าที่ในประโยคนั้นด้วย

คำนาม	๑. ๒. ๓.
คำสรรพนาม	๑. ๒. ๓.
คำกริยา	๑. ๒. ๓.
คำวิเศษณ์	๑. ๒. ๓.
คำสันธาน	๑. ๒. ๓.
คำบุพบท	๑. ๒. ๓.
คำอุทาน	๑. ๒. ๓.

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ไปแต่งให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์

๑. ถนนตีวานนท์

๒. สุนทรภู่

๓. ฉันทน์ - ที่

๔. เรา - ต่าง

๕. ประกาศ

๖. ตะโกน

๗. จนกระทั่ง

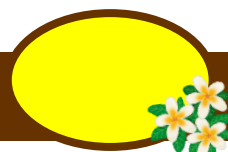
๘. ครั้น.....จึง

๙. เออ นะ !

๑๐. คุณพระช่วย !

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

คำชี้แจง

๑. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด ๑๐ ข้อ ใช้เวลา ๑๐ นาที
๒. ให้ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว ลงในกระดาษคำตอบ

๑. คำที่ช่วยขยายคำอื่นในประโยค เรียกว่า คำชนิดใด
 - ก. คำอุทาน
 - ข. คำกริยา
 - ค. คำวิเศษณ์
 - ง. คำสันธาน
๒. ข้อใดกล่าวถูกต้องที่สุด
 - ก. คำเกิดจากการนำเสียงพยัญชนะและเสียงสระมาประสมกัน
 - ข. คำที่ประสมแล้วมีความหมายเรียกว่า “พยางค์”
 - ค. คำหนึ่งคำมีพยางค์เดียวหรือมีหลายพยางค์และอาจไม่มีความหมายก็ได้
 - ง. กลุ่มคำเกิดจากการนำคำหลาย ๆ คำมาเรียงกัน แต่ยังไม่มีความหมายไม่บริบูรณ์
๓. ข้อใดไม่ใช่ชนิดของคำในภาษาไทย
 - ก. อักษรนำ
 - ข. คำนาม
 - ค. คำสันธาน
 - ง. คำอุทาน

๔. คำใดที่มีส่วนสำคัญในประโยคมากที่สุด
- ก. คำนาม
 - ข. คำสรรพนาม
 - ค. คำกริยา
 - ง. คำสันธาน
๕. ข้อใดคือความหมายของ “คำ”
- ก. คำ คือ คำที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
 - ข. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมาย
 - ค. คำ คือ คำที่พูดออกมาอาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้
 - ง. คำ คือ คำที่มีความหมายในตัวและมีแค่พยางค์เดียว
๖. คำในภาษาไทยแบ่งออกเป็นกี่ชนิด
- ก. ๕ ชนิด
 - ข. ๖ ชนิด
 - ค. ๗ ชนิด
 - ง. ๘ ชนิด
๗. ข้อใดไม่ใช่หลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทยโดยใช้แนวทางจากไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
- ก. ความหมายตามรูปคำ
 - ข. ความหมายของคำ
 - ค. หน้าที่ของคำ
 - ง. ตำแหน่งของคำ
๘. หากพิจารณาความหมายตามรูปคำสามารถแบ่งคำออกได้กี่ชนิด
- ก. ๓ ชนิด
 - ข. ๔ ชนิด
 - ค. ๕ ชนิด
 - ง. ๖ ชนิด

๙. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. หน้าที่ของคำในประโยค หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีต่อคำอื่น ๆ ในประโยค
- ข. คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมาแล้วมีความหมายจะมีก็พยางค์ก็ได้
- ค. คำบุพบทจะต้องวางไว้หน้าคำนามหรือสรรพนาม
- ง. คำกริยาจะต้องมีกรรมมารับเสมอ

๑๐. หลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทยหากพิจารณาตามหน้าที่ของคำจะมีคำในภาษาไทยชนิดใดบ้าง ยกเว้นข้อใด

- ก. คำสรรพนาม
- ข. คำวิเศษณ์
- ค. คำกริยา
- ง. คำสันธาน

ทำแบบทดสอบหลังเรียน
เสร็จแล้ว
ไปตรวจคำตอบกันเลยครับ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ชุดที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำ

1. ง	6. ข
2. ข	7. ก
3. ค	8. ข
4. ก	9. ข
5. ค	10. ค

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำคำต่อไปนี้เขียนลงในกรอบให้ถูกต้อง

ใกล้	กับ	ว้าย	ทุ่งนา	โทรทัศน์	อ้ายตาย
เพราะว่า	แห่ง	มากมาย	หนังสือ	เนื่องจาก	หรือ ข้าพเจ้า
ทำการบ้าน	เปรี้ยว	ต้นไม้	คุณพี่	กระผม	เตี้ย บน
กล้วยแขก	เธอ	หัวเราะ	วิ่ง	ดิฉัน	แก่ เหม็น
นอนหลับ	เหลือเกิน	เพราะฉะนั้น		จับปลา	อย่างไรก็ตาม
ด้วย	โทรศัพท์มือถือ		คุณพระช่วย	อ้าย	สนามหลวง

คำนาม	กล้วยแขก โทรศัพท์มือถือ ทุ่งนา โทรทัศน์ หนังสือ ต้นไม้ สนามหลวง
คำสรรพนาม	คุณพี่ กระผม ดิฉัน ข้าพเจ้า เธอ
คำกริยา	จับปลา นอนหลับ ทำการบ้าน หัวเราะ วิ่ง
คำวิเศษณ์	มากมาย เหลือเกิน เหม็น เปรี้ยว เตี้ย
คำสันธาน	เพราะฉะนั้น เนื่องจาก เพราะว่า หรือ อย่างไรก็ตาม
คำบุพบท	ด้วย ใกล้ บน แห่ง กับ แก่
คำอุทาน	คุณพระช่วย อ้ายตาย ว้าย โอ้ย

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ที่สุด

๑. คำในภาษาไทยแบ่งได้เป็นกี่ชนิด ได้แก่อะไรบ้าง

ตอบ ๗ ชนิด ได้แก่ ๑. คำนาม ๒. คำสรรพนาม
 ๓. คำกริยา ๔. คำวิเศษณ์
 ๕. คำสันธาน ๖. คำบุพบท ๗. คำอุทาน

๒. คำนาม คืออะไร

ตอบ คือ คำที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

๓. คำสรรพนาม คืออะไร

ตอบ คือคำที่ใช้แทนคำนามที่ผู้พูดหรือผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วเพื่อไม่ต้องกล่าวคำนามซ้ำ

๔. คำกริยา คืออะไร

ตอบ คือคำแสดงอาการกระทำของคำนามหรือคำสรรพนามหรือแสดงการกระทำของประโยค

๕. คำวิเศษณ์ คืออะไร

ตอบ คือคำที่ขยายคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำวิเศษณ์เพื่อให้เนื้อความชัดเจนยิ่งขึ้น

๖. คำสันธาน คืออะไร

ตอบ คำที่เชื่อมคำกับคำ เชื่อมข้อความกับข้อความ เพื่อให้ประโยคสละสลวยยิ่งขึ้น

๗. คำบุพบท คืออะไร

ตอบ คือ คำที่ทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำนามหรือคำสรรพนามในประโยค

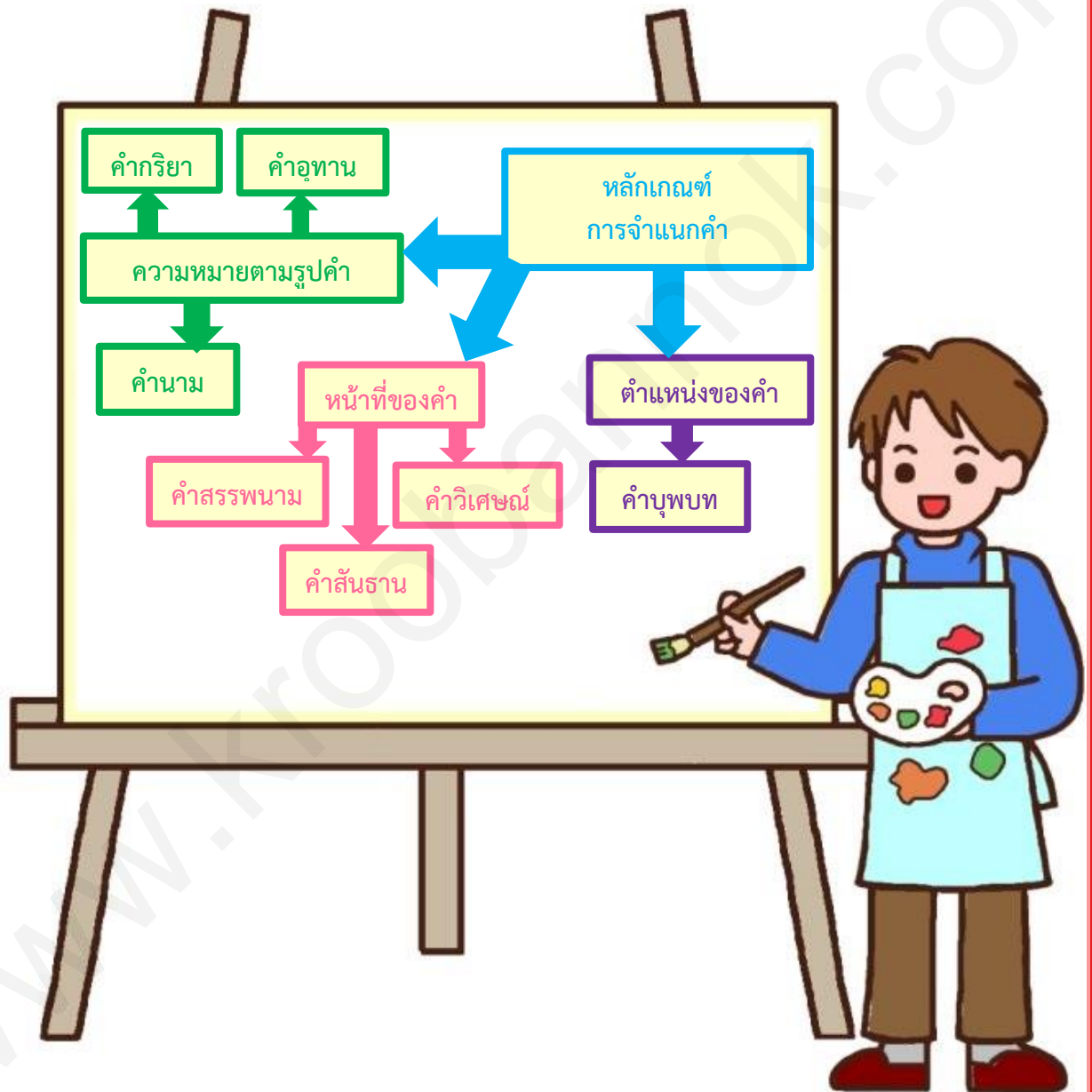
๘. คำอุทาน คืออะไร

ตอบ คือคำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้พูดในเวลาเสียใจ ดีใจ ตกใจ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนเขียนแผนภาพหลักเกณฑ์การจำแนกคำในภาษาไทย

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

คำชี้แจง

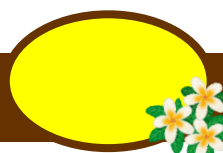
ให้นักเรียนยกตัวอย่างประโยคชนิดของคำในภาษาไทยทั้ง ๗ ชนิด
ชนิดละ ๓ ประโยค และขีดเส้นใต้คำที่ทำหน้าที่ในประโยคนั้นด้วย

พิจารณาคำตอบจากการทำบัตรกิจกรรมของนักเรียน

คำนาม	๑. ๒. ๓.
คำสรรพนาม	๑. ๒. ๓.
คำกริยา	๑. ๒. ๓.
คำวิเศษณ์	๑. ๒. ๓.
คำสันธาน	๑. ๒. ๓.
คำบุพบท	๑. ๒. ๓.
คำอุทาน	๑. ๒. ๓.

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ไปแต่งให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์

พิจารณาคำตอบจากการทำบัตรกิจกรรมของนักเรียน

๑. ถนนตีวานนท์

๒. สุนทรภู่

๓. ฉันทน์ - ที่

๔. เรา - ต่าง

๕. ประกาศ

๖. ตะโกน

๗. จนกระทั่ง

๘. ครั้น.....จึง

๙. เออเนะ !

๑๐. คุณพระช่วย !

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน ทำได้

คะแนน

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ชุดที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำ

1. ข	6. ค
2. ง	7. ข
3. ก	8. ก
4. ค	9. ข
5. ข	10. ค

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน

เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
ชุดที่ ๑ ชนิดและหน้าที่ของคำ

ชื่อ.....สกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (X) ลงในช่องข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

แบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				

แบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				

คะแนนเต็ม ๑๐ คะแนน
ทดสอบก่อนเรียนได้ คะแนน
ทดสอบหลังเรียนได้ คะแนน
คะแนนพัฒนา คะแนน

ผ่าน

ไม่ผ่าน

- กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑.
กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๑.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.
กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒.
- ทินรัตน์ จันทราภินันท์. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักภาษาไทย ป.๒.
กรุงเทพ ฯ : เดอะบุคส์, ๒๕๕๒.
- _____. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักภาษาไทย ป.๓. กรุงเทพ ฯ : เดอะบุคส์,
๒๕๕๒.
- _____. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักภาษาไทย ป.๔. กรุงเทพ ฯ : เดอะบุคส์,
๒๕๕๒.
- _____. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักภาษาไทย ป.๕. กรุงเทพ ฯ : เดอะบุคส์,
๒๕๕๒.
- _____. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักภาษาไทย ป.๖. กรุงเทพ ฯ : เดอะบุคส์,
๒๕๕๓.
- นรบดี สิรินาวพงศ์. หลักภาษานำรู้ ๓. กรุงเทพ ฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๕.
- _____. สื่อเสริมสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษานำรู้ ๔. กรุงเทพ ฯ :
ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๙.
- _____. สื่อเสริมสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ภาษาไทย หลักภาษานำรู้ ๕. กรุงเทพ ฯ :
ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๙.
- นาวิณี หลำประเสริฐและคณะ. หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑.
กรุงเทพ ฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- พรทิพย์ แฝงสุด. สื่อเสริมสาระการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย ม.๑. กรุงเทพ ฯ :
ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๕๓.
- พองจันทร์ สุขยิ่งและคณะ. หลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑.
กรุงเทพ ฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, ม.ป.ป.

